

HOOGWATERGEUL

- De archeologische opgravingen gaan vooraf aan de aanleg van de hoogwatergeul tussen Well en Aijen.
- Behalve de maatregel om de dorpen te beschermen tegen hoogwater graaft de ontgrinder ook een recreatieplas.
- De archeologie kostte het toeristisch project bijna de kop, doordat ze op drie miljoen euro uitvielen in 2008. De gemeente ontving een bijdrage van de rijksoverheid, waardoor het alsnog mogelijk bleek.

De rondtrekkende jager en verzamelaar

„Het moet een plek zijn geweest waar vaak werd gekampeerd. Het was wel dicht bij de Maas, maar nu staan er ook campings dicht bij rivieren. Het voordeel was dat zij hun spullen snel bijeen konden pakken.”

Archeoloog Sjaak Mooren

Jaarringen in de grond

Voordat de grindmachines het gebied tussen Well en Aijen weggraven voor de hoogwatergeul, pluisen archeologen de grond steekproefsgewijs uit. Een landschap tjokvol met vuursteen, dat door de kleigrond perfect bewaard is gebleven.

door **Matthijs Hoex**

Het zou pas echt mooi zijn als we ergens graven en niets vinden.” Archeoloog Sjaak Mooren, warrig kapsel, bril, gele schoenen van de opgedroogde klei, staat te midden van de planten in de wildbegroeide uiterwaarden tussen Well en Aijen, waar over twee jaar de hoogwatergeul wordt gegraven. De projectleider van het als Vak 2 betitelde archeologisch onderzoeksgebied langs de Maas verzamelde al duizenden vuurstenen werktuigen en afgeslagen splinters. Het is echter niet alleen het vinden van de schat dat hem bekoort. „Nu zien we alleen waar wel werd geleefd. Als we weten waar dat ophoudt, dan zegt dat iets over welk gebied niet geschikt was om op te wonen.”

Over een lengte van anderhalve kilometer wordt momenteel ten noorden van het Leukermeer gewerkt in dertig proefsleuven die haaks op de Maas zijn gegraven. Het is echter slechts een vijfde van het omvangrijke gebied dat tussen Well en Aijen aan de Maas ligt. In totaal kost het archeologisch onderzoek, dat nog twee jaar doorloopt, ongeveer acht miljoen euro, laat de provincie weten. Mooren dreunt door de aarden gang waar enkele medewerkers van het bedrijf BAAC (Bouwhistorie, Archeologie, Architectuur en Cultuurhistorie) met scheppen de grond afschrapen. Met tentharingen gemarkeerde vakken hebben elk hun eigen emmer, zodat duidelijk is waar de vondsten zijn gedaan. Enkele centimeters dieper wordt weer een nieuwe emmer aangewend. Aan de brokken klei is nog weinig bijzonders te zien. De vuursteen komt pas tevoorschijn in de zeefinstallatie, vlak bij de Maas, waar drie mannen en vrouwen op een rij de grond schoonspelen. De projectleider stapt op een van de

Medewerkers van het archeologisch team pellen de bodem af en filteren de de Maas.

zeefbakken af en kneedt moeizaam in een klodder klei. „Je moet echt duwen om het door de zeef te krijgen. Wat overblijft verzamelen we.” De grond in de uiterwaarden is hard en taai om in te werken, maar zeer waardevol voor het historisch onderzoek. De bodem bestaat uit duizenden laagjes slib die de Maas jaar na jaar heeft achtergelaten. Daardoor zijn voorwerpen of afval uit de steentijd en middeleeuwen bedekt. „In principe zijn de stukjes

vuursteen ook afval. Het zijn voornamelijk de afgeslagen stukjes, die vrijkomen bij het maken van bijvoorbeeld een speerpunt, die blijven liggen.” Jeroen Flamman coördineert het complete archeologische project in opdracht van de provincie Limburg. Het meest bijzondere is niet een bepaald soort speerpunt, maar de manier waarop iedere diepte een bepaalde tijd vertegenwoordigt. „Er zijn opgravingen waar we

klei in zeefbakken bij een van de proefsleuven langs foto's Lé Giesen

meer vinden, zoals bij Merselo of bij Weert. Maar het zijn vaak zandgronden, daar vind je een Romeinse pot naast een speerpunt van 4000 jaar v.Chr. naast elkaar. Dat komt doordat je nu eigenlijk nog op dezelfde grond loopt als toen. In dit gebied liggen alle periodes in lagen boven elkaar.” De waarde voor historici zit volgens hem erin dat het een referentiekader is voor andere opgravingen. „Als er een speerpunt wordt

gevonden in Venlo, dan kun je aan deze van hier zien hoe oud hij is.” De opgegraven vuursteendeeltjes zijn afkomstig van het maken van werktuigen zoals speerpunten in de steentijd. „De mens trok rond om te jagen en te verzamelen. Op zak had hij meestal een brok ruwe vuursteen. Doordat hij telkens in een ander gebied kwam, had hij

ook overal andere werktuigen nodig. Met een speerpunt voor een everzwijn schoot je een vogel aan gort. Dan lag hier een snavel en daar een stel veren. Dus moest hij overal iets nieuws fabriceren. Blijkbaar kampeerde hij hier graag.” In het veld hinkstapt archeoloog Mooren door een van de vijftig meter lange sleuven. Hij plaatst een vel papier tegen een uitgekraste streep op de zijwand van de gang. „Bij deze laag heb je het over 2000 v.Chr. En hieronder zitten dingen uit 5000 tot 8000 v.Chr.,” vertelt hij, terwijl hij het A4-tje omlaag schuift. „Hier zou je nog tien jaar door kunnen gaan, maar dat kan helaas niet. Dat moeten we in twee jaar doen.”